



1  
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

КС-29  
г. 07.12.2009

Република България

Президент

Презувам к.г. 16/2009  
Среденски докладчик  
Судия В. Ангелов  
Наероavam председател  
на Конституционния съд 22.XII.2009

ДО  
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА  
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ИСКАНЕ

1 от президента на Република България,  
с адрес в гр. София, бул. "Дондуков" № 2,

на основание чл. 150, ал. 1 във връзка с чл. 149, ал. 1, т. 2 от  
Конституцията на Република България

за установяване на противоконституционността на § 12 от Закона за  
изменение и допълнение на Закона за данъка върху добавената стойност,  
приет на 25 ноември 2009 г., обн. ДВ, бр. 95 от 1 декември 2009 г.

Уважаеми господин председател,  
Уважаеми конституционни съдии,

С § 12 на приетия Закон за изменение и допълнение на Закона за данъка  
върху добавена стойност, обн. ДВ, бр. 95 от 1.12.2009 г., се отменя чл. 44, ал.  
1, т. 5 от действащия закон. По този начин отпада установено в закона данъчно  
облекчение за физически лица, свързано с процесуалното им  
представителство в досъдебни, съдебни, административни и арбитражни  
производства.

В чл. 56 от Конституцията на Република България е предвидено, че  
всеки гражданин има право на защита, когато са нарушени или застрашени

негови права или законни интереси. В държавните учреждения той може да се явява и със защитник. Основните права са форма за постигане на общоприети лични и обществени ценности. Сред тях правото на защита, което завършва каталога на основните права в Конституцията, има своето особено място. То се приема обикновено като процесуално право, което е универсално и е предназначено да служи преди всичко като обща гаранция на другите права.

Според Решение № 1 от 2008 г. по к.д. № 10 от 2007 г. на Конституционния съд правото на защита е основно право на гражданите, за да охрани техни права и интереси. „По начало разпоредбата на чл. 56 се прилага съвместно с други норми на Конституцията и законите, но може да действа и самостоятелно. Текстът създава задължения, особено за процесуалните гаранции на това право, които са изпълнени от законодателя с приемането на ГПК, на Административнопроцесуалния кодекс, на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс и на други закони“. В мотивите на решението е посочено също, че „очевидно държавата отчита спецификата в дейността на адвокатурата и част от дейността ѝ, свързана с процесуалното представителство на физически лица, е определена като освободена сделка.“

Споделям разбирането, че нормата на чл. 44, ал. 1, т. 5 от ЗДДС, уреждаща данъчно облекчение, чрез определянето като освободена доставка на процесуалното представителство, е една от гаранциите за правото на защита по чл. 56 от Конституцията, уредена в закон. Когато се отменя норма, гарантираща основно право, се засяга самото право. Това произтича от същностната особеност на редица конституционноправни норми, които са формулирани като норми-принципи, и стават приложими чрез други норми на самата Конституция или развити в норми на закони и други актове.

Чрез отмяната с § 12 от ЗИД на ЗДДС на чл. 44, ал. 1, т. 5 от ЗДДС упражняването на правото на процесуално представителство на гражданите ще се включи в общия режим на чл. 3 ЗДДС за облагане на свободните професии. Така гражданите и техните защитници ще бъдат задължени да отчитат като облагаема доставка самото упражняване на конституционното право и да се начислява данък върху добавената стойност. Данъчната тежест ще се понесе от физическите лица, за които единствено се отнасяше това облекчение. Така чрез отмяната на данъчното облекчение, правото на защита остава без една своя важна гаранция. Неговото упражняване се утежнява чрез

възможността да бъде обложено с данък върху добавената стойност. Функция на правовата държава е да гарантира безпрепятственото осъществяване на основните права, а не да ги ограничава извън допустимите от Конституцията предели, включително чрез облагането им с данъци. В този смисъл § 12 от ЗИД на ЗДДС противоречи на чл. 56 от Конституцията и свързаните с него чл. 30, ал. 4 и чл. 122, ал. 1 от Конституцията.

Облагането на правото на защита поражда основателни съмнения за противоречие и с чл. 60, ал. 1 от Конституцията, според който гражданите са длъжни да плащат данъци съобразно техните доходи и имущество. Конституционният текст не предвижда създаването на данъчни задължения според личния статус и процесуалното качество на лицето, т.е. дали то упражнява гарантираното си от Конституцията право на защита или не. Правилото на чл. 60, ал. 1 от Конституцията се отнася и за косвените данъци. В конкретния случай данъчната тежест се понася от лицето, упражняващо правото си на защита, което е субект на облагане, само защото са накърнени негови права и законни интереси, за които то търси закрила от правораздавателните органи. По този начин се затруднява достъпът до правосъдие, а в някои случаи на практика може да се окаже и невъзможен.

Правото на защита е основно право на гражданите, предвидено в Конституцията, за да охрани техните права и интереси, свързани със собствеността, семейното и професионално положение и отношенията им с държавните органи. Упражняването на това право не може да бъде и обект на облагане с данък, защото по характера си то не е имуществено право и не може да се преценява според доходите и имуществото на лицата. По-скоро данъкът ще се дължи независимо от техните доходи и имущество, а неговият размер ще е съпоставим със стойността на адвокатското възнаграждение. По този начин, чрез отмяната с § 12 от ЗИД на ЗДДС, се въвежда данъчно задължение в нарушение на чл. 60, ал. 1 от Конституцията.

Отмяната на данъчното облекчение и облагането на правото на защита с данък върху добавената стойност поставя и гражданите, и адвокатите в неравнопоставено положение според имущественото им състояние, като по този начин се нарушава чл. 6, ал. 2 от Конституцията. Гражданите ще бъдат принудени да реализират това свое право според имущественото си състояние и според това дали защитникът е регистриран или не по ЗДДС. Тези, които

нямат възможност да платят дължимия данък, ще са ограничени в правото им на личен избор на защитник, в чиято основа е доверието към процесуалния представител. Адвокатите, според това дали са регистрирани за целите на ЗДДС, също ще упражняват една и съща дейност - процесуалното представителство на физически лица, при различен данъчен режим, според имущественото си състояние. Така конституционно закрепеното задължение на адвокатурата да подпомага гражданите при защита на техните права и законни интереси, ще е обусловено и ще се зависи от различен данъчен режим както за гражданите, така и за представителите на самата адвокатска професия.

Ограничаването на достъпа до правосъдие чрез затрудняването на правото на защита според имущественото състояние не може да бъде „ценност“, на която да се основават законите, включително и уреждащите данъчни задължения. По този начин се създава ограничение, основано на имуществено състояние. В този смисъл с § 12 от ЗИД на ЗДДС се нарушава чл. 6, ал. 2 от Конституцията.

#### **Уважаеми конституционни съдии,**

На основание на гореизложеното се обръщам към Вас с искане да установите противоконституционността на § 12 от Закона за изменение и допълнение на Закона за данъка върху добавената стойност, обн. ДВ, бр. 95 от 1.12.2009 г.

На основание чл. 18, ал. 2, т. 3 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд Ви моля да конституирате като заинтересовани институции Народното събрание, Министерския съвет, министъра на финансите, министъра на правосъдието, Висшия съдебен съвет, омбудсмана на Република България, Висшия адвокатски съвет и Съюза на юристите в България.

  
**ГЕОРГИ ПЪРВАНОВ**  
**ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**